

A בס"ד

Intro

Today we will Be"H learn דף נ"ה of נדריים. Some of the topics and terms we will learn about include;

לשון בני אדם
The words used in making נדריים are understood according to their common usage.

In this Daf we will learn about;

הנודר מן הדגן

And

הנודר מן התבואה

The Mishnah discusses which food items are included in the terms דגן and תבואה. Although the term דגן seemingly refers specifically to grain, רבי מאיר holds that it also refers to anything that is

אידגן

That is piled in a granary in a similar manner to grain

עללתא היכי מיקריא

The Gemara questions whether the term עללתא, which literally means 'income' or 'profit', includes only food, or even income generated from renting houses or ships.

B הנודר מן הכסות

The Mishna lists the articles of clothing and materials that are included in the expression 'כסות'.

Through its discussion, the Gemara also refers to these important ideas:

חמשת מיני דגן

The term 'grain' usually refers to the following five species: wheat, barley, oat, spelt and rye. Although it is a מחלקות elsewhere, our Gemara follows the opinion that rice is not a form of grain.

The Gemara also expounds upon the Pasuk

וממדר בר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות

Interpreting it to be extolling the virtue of excessive humility

A

לשון בני אדם

הנודר מן
התבואה

הנודר מן
הדגן

עללתא
היכי מיקריא

B

הנודר מן
הכסות

חמשת
מיני דגן

וממדר בר מתנה
וממתנה נחליאל
ומנחליאל במות

1 So let's review...

The Mishnah first discusses what's included in the word 'דגן'

Zugt di Mishnah

הנודר מן הדגן

If someone made a נדר to refrain from 'דגן',

אסור בפול המצרי יבש

דברי רבי מאיר

R' Meir understands the term 'דגן' to include not only

grain, but also dried Egyptian beans, because they are also 'אינו אסור', stored in smooth piles in a granary.

וחכמים אומרים

אינו אסור אלא בחמשת המינין

The חכמים disagree and say that דגן refers only to the חמשת מיני דדגן, the five species of grain.

1

משנה:

הנודר מן הדגן

חכמים

אינו אסור
אלא בחמשת
המינין

רבי מאיר

אסור
בפול המצרי
יבש

Dried Egyptian beans

Because

they are also 'אינו אסור',
stored in smooth piles
in a granary

2 The Mishnah next discusses what's included in the word תבואה:

רבי מאיר אומר

הנודר מן התבואה

אינו אסור אלא מחמשת המינין

R' Meir says that the term תבואה refers exclusively to the דגן. חמשת מיני דגן. R' Yochanan adds that the חכמים agree with this Halacha. Even though אונקלוס translates the word תבואה as 'עללתא', which includes all other food items, the term תבואה itself is used exclusively for grain.

The Gemara explains that rice is not a type of grain. In addition, חילקא טרגיס וטיסני, grain kernels that are split into several parts, are no longer considered דגן.

2

רבי מאיר אומר
הנודר מן
התבואה

The חכמים
agree

אינו אסור
אלא מחמשת המינין

Even though אונקלוס translates
the word תבואה as 'עללתא',
which includes all other food items

The Gemara explains

RICE
is not
a type of
grain

חילקא טרגיס וטיסני
Grain kernels
split into several parts
are no longer
considered דגן

3 אבל הנודר מן הדגן
אסור בכל
ומותר בפירות האילן ובירק
R' Meir reiterates that the term דגן refers to all items stored in a granary, which includes פול המצרי יבש
But it does not include fruits and greens, because they are not piled in this way.
פול המצרי לח
Moist beans are also considered greens, and therefore are not a form of דגן.

4 The Gemara cites the Pasuk וכפרוך הדבר הרבו בני ישראל ראשית דגן תירוש ויצהר וכל תבואת שדה לרוב
The Yidden strengthened their observance of the Mitzvah of תבואת שדה, and gave from the grain, wine and oil, and also from "all of the Tevuah of the field."
And makes two points in explaining how R' Meir and the חכמים understand this Pasuk:
1.
According to R' Meir, דגן includes חמשת מיני דגן, AND תבואת שדה and the like;
And תבואת שדה refers to all fruits and greens.
While, according to the Chachamim, דגן refers to חמשת מיני דגן only;
And תבואת שדה refers to all other produce
2.
We must distinguish between תבואה and תבואת שדה:
As taught in the Mishnah, both the חכמים and R' Meir agree that the word תבואה refers to the חמשת מיני דגן only.
However, as we see in the Pasuk, תבואת השדה refers to all produce.

5 The Gemara also differentiates between the words 'תבואה' and 'עללתא'. While 'תבואה' refers only to grain, עללתא כל מיילי משמע
 The word 'עללתא', meaning 'income', includes all food items.
 שכר בתים ושכר ספינות asked whether it also includes rental income from houses or ships -
 Do we say they are not included in the word 'עללתא'
 כיון דפחתן
 Since these properties decline in value over time, they are not pure profit.
 Or, perhaps the income they generate IS considered 'עללתא', profit;
 כיון דלא ידיע פחתייהו
 Since their depreciation is not readily noticeable?
 The Gemara leaves this question unresolved.

6 In the course of its discussion, the Gemara records that רב יוסף wanted to impress upon רבא the importance of being exceedingly humble, and so he asked רבא to explain the Pasuk
 ומדבר מתנה
 וממתנה נחליאל
 ומנחליאל במות
 Rava explained:
 ומדבר מתנה
 If someone is מופקר לכל like a מדבר, if he makes himself available to all like a desert,
 תורה ניתנה לו במתנה
 He receives the Torah as a gift.
 וממתנה נחליאל
 And then, this gift, נחלו קל, Hashem gives it to him as an inheritance.
 ומנחליאל במות
 However, if one becomes haughty as a result, הקב"ה lowers him from his greatness.
 =====

6

רבא wanted to impress upon רב יוסף the importance of being exceedingly humble

He asked רבא to explain the Pasuk:

ומדבר מתנה
 וממתנה נחליאל
 ומנחליאל במות

Rava explained:

ומדבר מתנה { If someone is מופקר לכל like a מדבר, if he makes himself available to all like a desert תורה ניתנה לו במתנה

וממתנה נחליאל { And then, this gift, נחלו קל, Hashem gives it to him as an inheritance

ומנחליאל במות { However, if one becomes haughty as a result, הקב"ה lowers him from his greatness

7 The Gemara also differentiates between the terms פירות and גידולין:
 הנודר מן פירות השנה
 If someone makes a נדר to abstain from 'the fruits of the year', he may not eat fruit that grew in that particular year. However, he may partake of
 גדיין טלאים חלב ביצים וגוזלות
 Animals and animal products born that year, because an animal is not called the 'fruit' of its mother.

On the other hand,
 ואם אמר גידולי שנה עלי אסור בכולן
 if he vowed to abstain from the growths of the year, he would be forbidden in both the fruit and the animals that grew that year.

The Ran points out that the Gemara only mentions a נדר about the fruits of one year, However, a נדר not to partake of fruits or animals indefinitely would be void immediately, since it is a נדר שאי אפשר לקיימו, a נדר that is impossible to keep.

7

The Gemara differentiates between...

<p>ואם אמר גידולי שנה עלי</p>		<p>הנודר מן פירות השנה</p>	
פירות	גידולין	פירות	גידולין
אסור	אסור	אסור	אסור
<p>he would be forbidden in both the fruit and the animals that grew that year</p>		<p>He may partake of פירות טלאים חלב ביצים וגוזלות</p>	
		<p>He may not eat fruit that grew that year</p>	

8 The Gemara further differentiates between פירות הארץ and גידולי קרקע. גידולי קרקע, truffles and mushrooms, are considered גידולי קרקע, but not פירות הארץ, because מירבא רבו מארעא, they draw their sustenance from the earth, but מינק מאוירא ינקי ולא מארעא, they do so only indirectly, through the air. This is also why their proper Bracha is not בורא פרי האדמה, as other vegetables, but rather the more general שהכל נהיה בדברו.

8

The Gemara differentiates between...

גידולי קרקע **פירות הארץ**

↓

כמהין ופטריות

Because מירבא רבו מארעא מינק מאוירא ינקי ולא מארעא

This is also why their proper Bracha is לכהל נהיה בדברו

9 The Ran clarifies the terms for several additional food items: The תוספתא says that תירוש refers to sweets, but does not include wine. The Ran explains that this is the לשון בני אדם, the common usage of these terms. Today that we do not converse casually in לשון הקודש, we revert to the Torah's usage of these words, and so the reverse is true: the word תירוש refers to wine and not to sweets in general.

9

The Ran clarifies the terms for several additional food items:

תירוש

↓

תוספתא: Refers to sweets, but does not include wine

↓

לשון בני אדם

↓

Today that we do not converse in לשון הקודש: Refers to wine and not to sweets in general

↓

לשון תורה

10 The Ran also quotes the Gemara's conclusion in מסכת ברכות which differentiates between 'הזין' and 'מזון': 'מזון' refers to all forms of nourishment, and only 'הזין' refers to all forms of nourishment, and only מים, water and salt are excluded. However, 'הנודר מן המזון' refers only to the חמשת מיני דגן.

=====

10

מזון **הזין**

הנודר מן המזון כל הזין עלי

↓

Refers only to the חמשת מיני דגן

↓

Refers to all forms of nourishment

↓

Excludes מים ומלח

11 Zugt di Mishnah
הנודר מן הכסות
If someone made a נדר not to benefit from clothing,
מותר בשק וביריעה ובחמילה
He may wear sackcloth, sheets, and thick curtains, for
these are not commonly referred to as clothing.

On the other hand, regarding the איסור of carrying on
Shabbos,
יוצאין בשק עבה וביריעה ובחמילה מפני הגשמים
One may wear these items in a רשות הרבים to protect
himself from the rain, and they are not considered a משוב, a
burden.
In other words:
In הלכה these items are considered a מלבוש, but בני אדם
אדם they are NOT considered a מלבוש.

11

On the other hand:

<p>Regarding carrying on Shabbos</p> <p>▼</p> <p>יוצאין בשק עבה וביריעה ובחמילה מפני הגשמים</p> <p>▼</p> <p><i>In הלכה these items are considered a מלבוש</i></p>	<p>מלבוש: הנודר מן הכסות</p> <p>▼</p> <p>מותר בשק <i>Sackcloth</i> וביריעה <i>Sheets</i> ובחמילה <i>Thick curtains</i></p> <p>▼</p> <p><i>באשון בני אדם they are NOT considered a מלבוש</i></p>
---	---

12 The Gemara adds that leather garments ARE considered כסות, proper articles of clothing, and therefore are also forbidden with this נדר.

12

The Gemara adds...

LEATHER GARMENTS

ARE considered כסות

13 אמר קונם צמר עולה עלי
מותר להתכסות בגיזי צמר
The term 'עולה' refers specifically to wearing the material
as a garment, and so he is only forbidden to wear woolen
clothing, but may cover himself with wool shearing.

13

<p>הפשתן עולה עלי</p> <p>▼</p> <p>מותר להתכסות באניצי פשתן</p>	<p>אמר קונם צמר עולה עלי</p> <p>▼</p> <p>מותר להתכסות בגיזי צמר</p>
--	---

*'עולה' refers specifically to
wearing the material
as a garment*

Similarly,
הפשתן עולה עלי
מותר להתכסות באניצי פשתן
He may cover himself with stalks of flax.

14 רבי יהודה אומר הכל לפי הנודר
 R' Yehudah says that we interpret the term 'עולה' depend-
 ing on the context of the נדר:
 טען והזיע והיה ריחו קשה
 If someone was having difficulty carrying a load of wool
 or flax, and then
 אמר קונם צמר ופשתים עולה עלי
 מותר להתכסות ואסור להפשיל לאחוריו
 We understand that his intention was to forbid carrying
 the material, but not to forbid wearing it.

The Mishnah seems to imply that ר' יהודה ר' agrees with the
 קמא that generally, 'עולה' would only forbid wearing it,
 unless there is a clear indication otherwise.

However, the Gemara quotes a ברייתא that adds another
 case:

היה לבוש צמר והצר
 ואמר קונם צמר עולה עלי
 אסור ללבוש ומותר לטעון

If someone made the נדר while wearing uncomfortable
 clothing made of wool, he is only forbidden to wear them,
 but may carry them.

The Ran points out that according to the ברייתא, R' Yehuda
 holds that 'עולה' would prohibit both wearing and carrying
 the material. Only where the circumstances clearly
 indicate his specific intention do we limit the נדר, thereby
 permitting either wearing or carrying.

14

<p>בריייתא:</p> <p>היה לבוש צמר והצר ואמר קונם צמר עולה עלי</p> <p>אסור ללבוש ומותר לטעון</p>	<p>רבי יבוצב אומר</p> <p>הכל לפי הנודר טען והזיע והיה ריחו קשה אמר קונם צמר ופשתים עולה עלי</p> <p>מותר להתכסות ואסור להפשיל לאחוריו</p>
<p><i>The Mishnah seems to imply that ר' יבוצב agrees that generally 'עולה' would only forbid wearing</i></p>	
<p><i>'עולה' would prohibit both wearing and carrying the material</i></p> <p><i>Only where the circumstances clearly indicate his specific intention do we limit the נדר</i></p>	